

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Ügyszám: IV/1280/2016.

Tárgy: Alkotmányjogi panasz - 1. számú kiegészítő beadvány

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1280-6/2016
Érkezett:	2016 SZEPT 08. Gemely
Példány:	1
Melléklet:	db
Kezelőiroda:	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott Lalátka Lajos [REDACTED] mint indítványozó felperes, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27.§ alapján a 2016. június 29. napján előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványhoz a következő kiegészítő

beadványt

kívánom benyújtani az Alkotmánybíróság részére a 2016. augusztus 25. napján átvett, az Alkotmánybíróság Hivatala által megküldött IV/1280-3/2016. számú, az alkotmányjogi panasz indítványom nyilvántartásba vételéről szóló értesítője alapján:

1. Alapjogi rendelkezések és jogalkotói célkitűzések megsértése, valamint alapjogi konfliktus generálása jelen perben

A valódi alapjogi panasz nyit lehetőséget arra, hogy az Alkotmánybíróság elbírálja azt, hogy a rendes bíróságok döntéseikben a magánjog értelmezése és alkalmazása megfelelt-e az Alaptörvény rendelkezéseinek. A valódi alkotmányjogi panaszban azonban vannak korlátai: a felülvizsgálat csak akkor lehetséges, ha a rendes bíróságok döntései az alapjog súlyos félreértelmezésén alapul, különös tekintettel annak terjedelmére, valamint a konkrét eset vonatkozásában anyagi jogi értelemben is jelentősek. Ide tartozik a "deference" kérdése is, azaz annak vizsgálata, hogy vajon az állam az egyik-másik alkotmányos intézménye felismeri-e azokat a helyzeteket, amelyekben egy másik állami szerv felhatalmazása és kompetenciája erősebb a kérdés eldöntésében.

A jogalkotó célkitűzései és tiltó intézkedései a jelen perben is többször megjelennek, így a Ptk 121. § (2) bekezdés rendelkezése: miszerint alperes nem szerezhet tulajdonjogot csalárd úton elbirtokolt ingóságra, valamint a Pp. 148. § (1) bekezdés kommentje, miszerint: "Perbeli egyezséget a felek akkor köthetnek, ha a per tárgyról rendelkezhetnek."

A rendes bíróságoknak az Alaptörvény 28. cikk rendelkezése szerint tilos a törvényhozói akaratot a jogfejlesztő értelmezés eszközével elferdíteni, valamint az alapjogot a törvényhozó által megengedett mértéken túl korlátozni, de igen fontos dolguk van a jogszabályok és az Alaptörvény összehangolásában, azoknak a józan észnek és a közjónak megfelelő értelmezésében, és nem utolsó sorban, hogy döntéseik erkölcsös (nem alattomos és nem csalárd) és gazdaságos célt szolgáljanak. A jelen perben a hatáskör túllépése miatt alaptörvény-ellenesek az eljáró bíróságok döntései, mivel a rendes bíróságok oly módon jutottak a döntéseikhez, hogy

figyelmen kívül hagyták a bíró számára a jogtalálás (jogalkotás) esetére kijelölt alkotmányjogi határvonalat. A jogfejlesztés nem jelenthet olyan jellegű jogalkotást, mint a törvényhozó jogalkotása. A rendesbíróóságok tehát az alapjogi bírászkodás során megállapíthatják **az alapjog mindenkori tartalmát** (jelen perben erre nem került sor), de **alapjogot nem korlátozhatnak** (jelen perben csak ez valósult meg). A bírói döntésekben az alapjogok figyelmen kívül hagyása abban nyilvánult meg, hogy az alapjog érvényesülési körét, az alapjog-sértését, az alapjog korlátozásának igazolását, a korlátozás arányosságát és az alapjog-védelem céljait, mint az Alaptörvényben megjelölt elsődleges kötelezettségüket súlyosan félreértelmezték, többnyire figyelmen kívül hagyták, illetve döntéseik indoklásában meg sem említették: "A birtokba adás és a birtoklás kérdését az egyezség szerinti egyező nyilatkozat rendezte, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára alapított jogerős végzés nem törvénysértő." - jelenik meg a Kúria döntésének indoklásában. A Kúria ezen megállapítása a jogalkotói akarat és célkitűzés érvényesülését akadályozta, hiszen a jogalkotó tiltó intézkedéseivel (a Ptk. 121. § (2) bekezdés rendelkezése, az egyezség elengedhetetlen feltételéről a Pp. 148. § (1) bekezdés rendelkezése) ellentétes a Kúria megállapítása és ezáltal döntése is.

Azon túl, hogy ez a megállapítás a tényleges jogerős egyezség anyagi jogerejének önkényes megváltoztatását eredményezte és jogi bizonytalanságot generált a konkrét jogalap és a tulajdonjog-korlátozás konkrét időpontjának hiánya miatt, ezen megállapítás következményeként a Kúria döntése is Alaptörvény-ellenes, mivel a felperes abszolút hatályú alapjogát korlátozta, ami sérti az Alaptörvény rendelkezéseit.

A jelen perben az eljáró bíróságok és a Kúria a jogerős bontóperi egyezség anyagi jogerejének megállapításánál két esemény jogi megítélésére voltak utalva:

(a) az első esemény a 2004. június 15. napján aláírt F/1. számú közokiratban foglaltak, a házaspár tulajdonosi jogosultságainak megítélésére, valamint

(b) a második esemény, a 2005. január 29. napján történt törvényellenes esemény megítélésére, mikor is alperes elvitte (a BKKB, F/4. számú végzése szerint lopás) felperes tulajdonát képező ingóságokat, a per tárgyait.

A két esemény közül rendesbíróóságok és a Kúria döntéseiben az alperes törvényellenes, alattomos és csalárd cselekményét tekintették legitim jogalpnak a jogalkotói célkitűzés és akarat ellenére, a Ptk. 121. § (2) bekezdés és a Pp. 148. § (2) tiltó rendelkezései ellenére.

Indítványozó felperes alapjogi érvelése szerint jelen perben a rendes bíróságok és a Kúria döntései "önkényességre" alapozott alapjogi konfliktust generáltak, mely konfliktust a tisztelt Alkotmánybíróság az egyes alapjogok abszolút védettsége, azok hierarchiája, az Alaptörvény 28. cikk rendelkezése szerinti morális és erkölcsös megközelítése, a jogalkotó céljával azonosuló szabad mérlegelése útján megnyugtató módon fel tudja oldani.

2. Alapjogi érveléssel alátámasztott indoklás arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével

2.1. Tulajdonnak minősített jogosítvány vizsgálata, annak időrendi változásai

Az eddigi gyakorlat és a tulajdonvédelmi dogmatika alapján elképzelhetetlen

olyan eset, hogy a törvény által tulajdonnak minősített jogosítványtól az Alkotmánybíróság megtagadná az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés és a XIII. cikk (1) bekezdés rendelkezései szerinti védelmét. A tulajdonhoz való alapjognak a jogalkalmazó bíróságok önkényes beavatkozásától is meg kell védeni az egyén, jelen esetben az indítványozó felperes jogosítványát

Az Alaptörvény tulajdonként csakis a jog által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványt védhet.

A tulajdon-védelemnek egy konkrét időpontra vonatkoztatása elengedhetetlenül szükséges, mert minden, a tulajdont érintő jogszabály módosulás két fajta hatással jár, az addig hatályos jog szempontjából a tulajdon korlátozásának tekinthető, ugyanakkor a jövőre nézve nem mást valósít meg, mint a tulajdon tartalmának szabályozását.

A tulajdonként védett jogosultság tehát változik, az alkotmányjog mindig csak egy konkrét időpontban tudja megítélni, hogy a fennálló jogosítványok szabályainak módosulása korlátozza-e a tulajdont, és ha igen, akkor az a korlátozás (például az alperes törvény-ellenes cselekménye 2005. január 29. napján) alkotmányellenes-e. Jelen perben a rendes bíróságok és a Kúria is döntéseikben tudatosan kerültek a peres felek tulajdonnak minősített jogosítványainak változásainál a konkrét időpontok és konkrét tartalom megállapítását.

Egyezséget peres felek 2004. június 15. napján kötöttek peren kívül, közjegyző előtt konkrét tartalommal, külön kiemelve az alperes a nevesített megállapodást megerősítő nyilatkozatával együtt. A bontóperi bíróság ezt az egyezséget hagyta jóvá tíz hónappal később, 2005. április 22. napján a bontóperi tárgyaláson. Ezen jogerős egyezség anyagi jogerejét és tartalmát módosították **önkéntesen** az eljáró bíróságok 2014. december 12. és 2015. április 2. napján, az alperes alattomos cselekménye miatt megváltozott birtokállapotra történő hivatkozással. A bontóper óta eltelt kilenc év alatt először is 2005. októberében kiderült, hogy az alperes jogellenesen, alattomos és csalárd módon elvitte felperes ingóságait, valamint a 2008. évben készült F/4. és F/5. számú mellékletek alapján igen fontos és meghatározó részletek derültek ki a lopás körülményeiről.

Az elsőfokú bíróság ennek ellenére döntésének indoklásában megállapította, hogy "A *Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. törvény 130. § (1) bekezdés d) pontja szerint a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja, ha megállapítható, hogy a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt - akár ugyanazon, akár más bíróság előtt - a per már folyamatban van, vagy annak tárgyában már jogerős ítéletet hoztak.*" annak ellenére, hogy a 2005. április 22. napján született, az F/1. számú közokiratra alapított jogerős egyezségben foglalt tulajdoni jogosítványok és a 2014. decemberi, a keresetben foglalt ténybeli alapból származó jogellenes birtokállapot lényegesen eltérnek egymástól.

Az eljáró bíróságok döntéseikben nem jelennek meg a tulajdonnak minősített jogosítványok időbeni változására és tartalmára vonatkozó tények, azokat bizonytalanság övezi, hiszen azokat a döntések indoklásában teljes mértékben mellőzték figyelembe venni, illetve a lehetőségét is megakadályozták az indítványozó felperesnek, hogy azokat egy tisztességes eljárás során előterjesztesse és azokról a peres felek nyilatkozhassanak a valós tényállás megállapítása érdekében.

Az alkotmányjog két alapvető szempont érvényesülését rögzíti a tulajdonjoggal kapcsolatosan:

(a) egyrészt tulajdon mindaz a vagyoni értékű jogosultság, amely korábban fennállott tulajdonjogból levezethető,

(b) másrészt tulajdon az a jogosultság is, amelyet a jogosult értékteremtő teljesítményével - munkájával, jövedelemszerző tevékenységével - szerzett.

Az indítványozó felperes a per tárgyait munkájával, jövedelemszerző tevékenységével szerezte az alperessel kötött házassága előtt. Házassági vagyoni jogi szerződést peres felek nem kötöttek az alperes 1988. évben történt Magyarországra érkezésekor, a külön vagyonról szóló bizonyítási eljárásban felperes kérelmét a bíróságok elutasították, így azok is a közös vagyon részévé váltak.

Az alkotmányjogi - ember jogi - tulajdonvédelemmel összefüggésben mára kettős tendencia érvényesül: egyrészt növekszik a tulajdon közérdekből való korlátozhatósága (korlátozhatóság növekedése), a másik tendencia, amely az alkotmányjogi tulajdon fogalmára jellemző, hogy a védelem nemcsak a polgári értelemben vett tulajdonra vonatkozik, hanem ennél szélesebb (a tulajdonvédelem tárgyának szélesedését mutatja). **Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonjogot, mint az egyén cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjog-védelemben.** Azért kell védeni a tulajdont, mert a tulajdon az egyénnek egyfajta szabadságot biztosít, és ezáltal hozzájárul életének önálló, felelős alakításához.

Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az Alaptörvény tulajdonvédelemre vonatkozó rendelkezése nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik. A későbbiekben nyomatékosította, hogy nemcsak a polgári jogi fogalom szerinti dologi jogosultságok, hanem a kötelmiiek is a tulajdonvédelem alatt állnak.

A tulajdonhoz való jog alapjog A tulajdonkorlátozásnál alkalmazott mérce a tulajdoni teszt. Az alapjogok korlátozásának alkotmányossági megítélése főszabályként szükségességi/arányossági módszer alapján történik. A tulajdoni tesztnél is vizsgálni kell a szükségességet, az alkalmasságot és az arányosságot. A szükségességi oldalon a közérdek jelenik meg a korlátozás okaként, ami jelen perben nem releváns tényező, hiszen a vita magánjogi természetű. Alkotmányossági vita esetén a közérdekre alapozottak alapján csak az vizsgálendő, hogy a tulajdonkorlátozás arányban van-e az elérni kívánt céllal. A tulajdonba való közhatalmi korlátozás oka - az Alaptörvény szerint - a közérdek lehet.

Az Alkotmánybíróság szakított azzal, hogy a tulajdonjog lényeges tartalmának a birtoklást, a használatot és a rendelkezést tekintse, a lényeges tartalom korlátozásának tilalmát a szükségességi/arányossági próba alapján rendelte eldönteni. E határozat kifejezetten hangsúlyozta, hogy nem a közérdek (mint első elem) vizsgálatára helyezi majd a hangsúlyt, hanem az arányosságra (mint harmadik elem), azaz a teszt arányossági eleme lesz a meghatározó. A közérdek tehát mint szükségességi ok van jelen, tehát **a jelen perben a közérdek hiánya miatt a felperes tulajdonjoga nem korlátozható önkényesen közhatalmi eszközzel, azaz bírósági döntéssel.**

Peres felek az F/1. számú, közjegyző előtt aláírt, közokiratban foglalt szerződéses megállapodással a közös vagyonból eredeztetett autonóm

tulajdonjoghoz jutottak 2004. június 15. napján, melyek részesei az Alaptörvény alapjogi védelmében.

A jelen peres eljárásban a felperesi keresetlevél alapján az elsőfokú bíróságnak azt kellett elbírálni:

(a) egyrészt, hogy a 2005. január 29. napján történt elköltözésekor az alperes cselekményei korlátozták-e felperes tulajdonosi jogosultságát, és ha igen, akkor az alkotmányos, avagy alkotmányellenes volt-e,

(b) másrészt abban kellett állást foglalnia, hogy a 2005. április 22. napján, tehát az alperes elköltözése után tartott bontóperben jóváhagyott jogerős bírói egyezség milyen tartalommal és hatállyal köttetett meg felek között.

Az elsőfokú bíróság 5.P.II.24.806/2014/2. számú végzésében, mellyel a másodfokú bíróság 57.Pkf.632.069/2015/3. számú végzésében teljes mértékben egyetértett, a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozással elutasította a felperes keresetlevelét idézés kibocsátása nélkül.

Az eljáró bíróságok a döntéseik indoklásában alapjogi megállapításokat nem tettek, az alapjogi konfliktust kiváltó, az alperes 2005. január 29. napján elkövetett jogellenes cselekményét (BKKB, F/4. számú melléklet), valamint a jogalkotó kapcsolódó állásfoglalásait, tiltó intézkedéseinek figyelembevételét mellőzték. azokat döntéseikben meg sem említették.

A bontóperi jegyzőkönyv szerint felek peren kívül állapotok meg a közös vagyon megosztásáról, így a per tárgyairól is. Házaspár 2004. június 15. napján az F/1. számú közokiratban foglaltak szerint állapotok meg, mely vagyoni jogviszonyt, az autonóm alperesi és felperesi jogosultságokat valósította meg, tehát attól a naptól kezdve ezen jogosultságok az Alaptörvény védeltsége alá kerültek, és jelenleg is részesei az Alaptörvény védelmének.

A végzések indoklásaiban a tulajdonjogot érintő alkotmányjogi kérdésekre az eljáró bíróságok nem adtak választ:

(a) Alperes 2005. január 29. napján új lakásába költözött, a felek között 2004. június 15. napján megkötött és az F/1. számú közokiratban nevesített ingóságain kívül elvitte felperes tulajdonát képező ingóságokat, a per tárgyait is a felperes tudta és engedélye nélkül. Alperes megsértette a felperes tulajdonhoz fűződő jogát, jogellenes cselekményét a bíróságok döntéseik indoklásában meg sem említették, valamint az Alaptörvény rendelkezéseit megsértették, a felperes alapvető jogának tiszteletben tartását és a tulajdonjog-védelmi elsőrendű kötelezettségüket is megszegették..

A jogalkotó állásfoglalása és tiltó intézkedése az alperes jogellenes cselekményéhez hasonló esetekre egyértelmű: "Aki bűncselekménnyel vagy egyébként erőszakos vagy alattomos úton jutott a dolog birtokához, elbirtoklás útján nem szerez tulajdonjogot." A törvény miniszteri indoklása szerint: "az ilyen személyek ugyanis jogvédelemben nem részesülhetnek...(....)..mert hiszen a tulajdonossal szemben a birtokvédelem sem illeti meg ezeket a személyeket."

Az eljáró bíróságok tehát a jogalkotó célkitűzését figyelmen kívül hagyták, az alperes cselekményével kapcsolatos jogalkotói tiltó állásfoglalás teljes mértékben hiányzik a bírói döntésekből.

(b) Az eljáró bíróságok döntéseik indoklása **tévesen** idézi a bontóperi jegyzőkönyvben szereplő tény, miszerint peres felek a bontóperben egyezséget

kötöttek. Peres felek a bontóper előtt, tehát 2004. június 15. napján kötöttek egyezséget és erről a bontóperben következőket nyilatkozták: "Egyezően előadták, hogy a házastársak közös vagyon megosztásában peren kívül megállapodtak." A bontóperi jegyzőkönyv szerint felperes peren kívüli nyilatkozatában hivatkozott a közjegyző előtt aláírt F/1. számú egyezsége/megállapodásra, amely az egyetlen bizonyító erejű közokirat a bírói egyezség legitim előzményéről. Az indítványozó felperes és az alperes megegyező nyilatkozatát az F/1. számú közokiratban foglaltak bizonyítják, melyet felperes a jelen perben a kereseti kérelméhez is csatolt. Az F/1. számú közokirat nevesített listája szerint a per tárgyai az indítványozó felperes tulajdonát képezik, azok nevesített megosztásának és birtokbaadásának napjától, azaz 2004. június 15. napjától.

Ezen megállapodás vagyon jogi megállapodás, tehát az Alaptörvény védelme alatt áll 2004. június 15. napjától.

A bontóperi jogerős egyezséget a peres felek kötötték meg, létre hozták a közös vagyon megosztásából származó autonóm tulajdonosi jogosultságokat, a felek nevesített tulajdonhoz kötődő tulajdonjogait, melyet a bontóperi bíró jóváhagyott, azaz bírói ítélettel megerősített. Ezen egyezség tartalmát és hatályát az eljáró bíróságok önkényesen módosították, a megváltozott birtokállapotra hivatkozással. Az eljáró bíróságok és a Kúria az indítványozó felperes az Alaptörvény védelme alatt álló alapjogának lényeges tartalmát korlátozták.

Az 2008. május 19. napján és a 2008. július 21. napján kelt F/5. számú rendőrségi jegyzőkönyvekben rögzített alperesi nyilatkozatok tényszerűen cáfolják az eljáró bíróságok döntéseinek indoklásában megfogalmazott "megállapításait", hiszen alperes beismeri, hogy 2004. június 15. napját követően a per tárgyairól külön nem tárgyaltak, azokra vonatkozóan, az F/1. számú közokirattól eltérő megállapodásra sem szóban, sem írásban nem került sor: [REDACTED] gyanúsított: Természetesen nem kerültek megosztásra, nem volt szükség azok felosztására, mert a sajátomnak tekintetem.", de tulajdonjogi vitát a bontóperben nem kezdeményezett.

Alperes a bontóperi egyezség jóváhagyása előtt nem tájékoztatta a bontóperi bíróságot a lényeges körülmények változásáról, így a felperesi ingóságok birtokállapotának megváltoztatásáról. Alperes jogszabályi kötelezettségének nem tett eleget. A tények elhallgatása miatt a bontóperben az alperesi nyilatkozat hamis és megtévesztő volt. Alperes nyilatkozatával nemcsak felperest, hanem bontóperi bíróságot is megtévesztette: "A bontóperi bíróság a felek egyezségét a Pp. 148. § (2) bekezdése alapján jóváhagyja, mert megfelel a jogszabályoknak.", azaz a jogerős bírói egyezség a felek nyilatkozataival összhangban a 2004. június 15. napja óta hatályos. A bontóperben az alperes tehát hamisan, valótlanul "nyilatkozott" az általa elvitt ingóságok vonatkozásában is.

A jogalkotó célkitűzése és állásfoglalása ilyen esetekre is egyértelmű, miszerint a Pp. 148. § (1)-(4) bekezdések jogszabályi kommentje a következőket írja elő: "Perbeli egyezséget a felek akkor köthetnek, ha a per tárgyról rendelkezhetnek."

Az elsőfokú és másodfokú bíróságok döntéseivel az indítványozó felperes alapjogát nem tartották tiszteletben, tulajdonjogának alkotmányos védelmét, az állam elsőrendű alaptörvényi kötelezettségét megszegték.

2.2. A tisztességes eljáráshoz való jog, mint abszolút jog

Az Alkotmánybíróság az alapvető jogok egyes csoportjaira vagy egyes alapjogok alkotmányosságának elbírálására különböző mércéket állapított meg. Összességében az alapjogok többsége alkotmányosan korlátozható, de más és más a teszt, valamint az általános alapjogi mérce szigorúsága. Léteznek olyan jogok, amelyekkel szemben más alapjog vagy alkotmányos cél, egyéb alkotmányos előírás nem mérlegelhető, egyáltalán nem vehetők korlátozás alá, ezek az abszolút jogok. Ebbe a csoportba tartozik a tisztességes eljáráshoz való jog is.

Az abszolút jogokból nem lehet visszavenni más szempontok érvényesülése érdekében, nincs olyan jog vagy érdek, amely miatt engedniük kell, amely miatt korlátozhatók.

Az elsőfokú- és a másodfokú bíróságok döntései az indítványozó felperes alapjogait korlátozta, köztük a tisztességes eljáráshoz való abszolút jogát is, ami Alaptörvény-ellenes döntés.

Az Alkotmánybíróság 6/1998. (III.11.) AB határozata rögzíti: "A tisztességes eljáráshoz való jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert maga is mérlegelés eredménye."... "(A) tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni." Tehát nem képzelhető el olyan ok, amely igazolhatja az eljárás kicsi tisztességtelen voltát. Ez fakad az abszolút jogi jellegéből.

Jelen perben a tisztességes eljáráshoz való jog korlátozása a rendesbíróságok **önkényes intézkedése** volt, alkotmányosan elfogadható indoka nem volt.

A jogalkotó alkotmányos lehetőséget biztosít a tényleges és bizonyított perakadály esetén a jogalkalmazó számára: a Pp. 157. § a) pont rendelkezése lehetőséget ad a jogalkalmazónak a per azonnali megszüntetésére, amennyiben a tárgyaláson megállapítást nyer a tényleges perakadály valós bizonyítékok alapján. Az indítványhoz becsatolt mellékletek bizonyítékként szolgálnak arra, hogy a 2005. évi bontóper és a 2014. évben a jelen per jogi környezete, így a felek közötti "ténybeli alapból származó jogviszonya" teljesen megváltozott a felek közokiratban foglalt nyilatkozatai és a vitás ügyben eljáró hatóságok (rendőrség, büntetőjogi bíróság) valós megállapításai alapján.

Az Alkotmánybíróság az 59/1993. (XI. 29.) AB határozatában alkotmányellenesnek minősítette az érintett jogszabály egyik rendelkezését. Ebben a határozatban is az **Alkotmánybíróság azóta is töretlen szemléletváltása tükröződik** - a bírói úthoz való értelmezése kapcsán, a felek perbeli önrendelkezési jogára is alapozva -, **amely az eljárásra a peres felek "csatájaként" tekint, ahol a bíró nem (ki)oktat, nem nevel, nem "bizonyít", hanem szerepe az ítékezésre, a felek által elért bizonyítékokon alapuló érdemi döntés meghozatalára korlátozódik:**

"A bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésére szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A

személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, elszenvedői a bírósági eljárásnak. Alaptörvényben biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelességüket elbírálja (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére."

A fentiek szerint az Alkotmánybíróság értelmezésében lényeges tartalmi követelmény az, hogy a bíróság ténylegesen és hatékonyan tudja ellátni az Alaptörvény 28. cikk rendelkezése szerinti feladatát, jelen perben különös hangsúlyt helyezve a jogalkotói akarat érvényesülésére, a jogszabályok és az Alaptörvény összhangjának biztosítására, valamint a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös (nem alattomos és csalárd) és gazdaságos cél szolgálatára.

2.3. Felülvizsgálati eljárás kudarca, a Kúria Alaptörvény-ellenes döntéseinek vizsgálata
A Kúria, a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelmében foglaltak ellenére, tárgyalás nélkül, a Pfv.I.21.047/2015/5. számú végzésében a Fővárosi Törvényszék 57.Pkf.632.069/2015/3. számú jogerős végzését hatályában fenntartotta. A Kúria végzésének indoklásában hivatkozott a Pp. 229. § (1) bekezdés, valamint a Pp. 148. § (4) bekezdés rendelkezéseire.

A felperes alapvető jogának, a tulajdonjog-védelmének elsőrendű kötelezettségét a jogalkotói akarat és az Alaptörvény rendelkezései ellenére egy alacsonyabb szintű jogszabályra hivatkozással Kúria is elvetette. A felperes alapvető jogainak lényeges tartalmának korlátozását a "A birtokba adás és a birtoklás kérdését az egyezség szerinti egyező nyilatkozat rendezte, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára alapított jogerős végzés nem törvénysértő." megállapítással indokolta.

A Kúria döntése mellőzte a jogalkotó tiltó célkitűzéseinek érvényesülését (Ptk. 121. § (2) bekezdés rendelkezése, a Pp. 148. § (1) bekezdés rendelkezése az egyezség elengedhetetlen feltételéről), a peres felek 2004. június 15. napján szerzett tulajdonjogi jogosultságait, az elmúlt kilenc év alatt keletkezett hatósági jegyzőkönyvekben rögzített alperesi- és felperesi nyilatkozatokat semmisnek tekintette a következő megállapításával: "A házasság felbontása iránti eljárásban - (tehát 2005. április 22. napján) - született egyezség korlátozás nélkül a teljes közös vagyonra kiterjed, továbbá az egyezség rögzíti az ingóságok megosztásának teljességbe menését is,.....". Az egyezséget/megállapodást a közös vagyon megosztásáról házasfelek 2004. június 15. napján kötötték, az ingóságok birtokbaadásával együtt. Tehát a Kúria megállapítása ellentmond a tényeknek, hiszen **peres felek az F/1. számú, közjegyző előtt aláírt, közokiratban foglalt szerződéses megállapodással a közös vagyomból eredeztetett autonóm tulajdonjoghoz jutottak 2004. június 15. napján, melyek azóta részesülnek az Alaptörvény alapjogi védelmében. Ezen egyezség bontóperi bírói jóváhagyására**

utalt a Kúria, de a 2005. április 22. napján már peres felek autonóm jogosítványokkal rendelkeztek a bontóperben több, mint tíz hónapja, azaz nem akkor osztották meg a közös vagyont, hanem tíz hónappal korábban!

A Kúria megállapítása, valamint ezen megállapításra alapozott döntése tehát Alaptörvényellenes, mivel a jogerős bontóperi egyezséget, valamint a jogalkotói akaratot **önkéntesen** és súlyosan félreértelmezte, annak hatályát az alperes törvényellenes cselekménye által megváltozott birtokállapotra történő hivatkozással **önkéntesen** módosította, majd rendesbíróságok döntéseinek jóváhagyásával a felperes tulajdonjogának tényleges tartalmát korlátozta, azaz kisajátította nem közérdekből.

A Kúria sem vizsgálta a peres felek tulajdoni jogosultságának időrendi változásait, mint ahogy a bontóperi egyezés tartalmának változtatásának jogalapját sem. A Kúria eltekintett a rendesbíróságok döntéseinek alapjogi vizsgálatától, így az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés rendelkezésében foglalt alapvető jogok tiszteletben tartásától, valamint azok védelmét előíró elsőrendű kötelezettségeitől is.

Az elsőrendűség ez esetben azt jelenti, hogy minden más szempont - államszervezeti és államszervezési közérdek - csak akkor érvényesülhet, ha nem akadályozza meg, hogy az állam az elsőrendű kötelezettségének eleget tegyen. Ez a kötelezettség azt jelenti, hogy az alapvető jogok a jogrendszer fundamentális értékeiként fogalmazódnak meg, és az ő védelmükhöz képest az államszervezet hatékonyságát érintő alkotmányi megfontolások másodrendűek.

Amennyiben az alkotmányozó célja az alapvető jogok legkedvezőbb érvényesülése, és ezt az állam elsőrendű kötelezettségeként deklarálta, akkor az **Alkotmánybíróság** által kialakított, az alapvető jogokra vonatkozó korlátozási kritériumrendszernek meg kell felelnie ennek az alkotmányos normatartalomnak.

A Kúria jogszabályi hivatkozása egybeesik a bontóperi bíróság ugyanezen jogszabály, a Pp. 148. § (2) bekezdésére hivatkozásával, mikor is a felek által kért bontóperi egyezségüket jóváhagyta. A két hivatkozás között égbekiáltó a különbség, hiszen ezen jogszabály kommentje szerint: "Perbeli egyezséget a felek akkor köthetnek, ha a per tárgyairól rendelkezhetnek." A bontóperi jegyzőkönyvek szerint a per tárgyairól külön, a felek nem rendelkezhetek, mivel sem a bontóperi bíró, sem felperes nem tudott az alperes "lopásáról" (BKKB, F/4. számú melléklet). **A jogalkotó célkitűzése és tiltó állásfoglalása ilyen esetekre is érvényes:** "Aki bűncselekménnyel vagy egyébként erőszakos vagy alattomos úton jutott a dolog birtokához, elbirtoklás útján nem szerez tulajdonjogot." **A jogalkotó tiltó intézkedése** a per tárgyaira vonatkozó tulajdonjog szerzésére sem érvényesülhetett, mivel a rendesbíróságok és a Kúria is **önkéntesen**, jogalap nélkül módosították a jogerős bontóperi egyezés tényleges hatályát, és tulajdonjogot biztosítottak alperesnek az alattomos úton elvitt ingóságokra.

A bontóperi jegyzőkönyv szerint peres felek peren kívül kötötték meg a közös

vagyon megosztásáról szóló egyezségüket 2004. június 15. napján, melyet a bontóperi bírói végzésének megállapítása szerint "A bíróság a felek egyezségét a Pp. 148.§ (2) bekezdése alapján jóváhagyja, mert megfelel a jogszabályoknak." és azt jóváhagyta 2005. április 22. napján. Alperes hamis és megtévesztő nyilatkozatot tett a bontóperi eljáráson, hiszen alperes volt a jelenlévők között az egyetlen személy, akinek tudomása volt arról, hogy a felperes tulajdonát képező ingóságok birtokállapota megváltozott. Alperes a per tárgyairól a bontóperben, mint lényeges körülményről, nem nyilatkozott, azokról tulajdonjogi vitát nem kezdeményezett, tehát elhallgatta a valóságos birtokállapotot.

A jogerős bontóperi egyezség az F/1. számú megállapodást, a házaspár korábban szerzett tulajdonjogát erősítette meg, foglalta ítéletbe a peres felek egyező bontóperi nyilatkozatai alapján. A per tárgyaira a bontóperi egyezség nem terjeszthető ki a fent hivatkozott jogalkotói tiltás alapján sem. A jogalkotó tiltó állásfoglalása ellenére a Kúria megállapítása szerint: "...felperes kereseti követelése olyan ténybeli alapon nyugszik, melynek tárgyában már anyagi jogerővel bíró egyezség született." A Kúria ezen állítását a 2008. évi rendőrségi jegyzőkönyvekben rögzített felperesi és alperesi nyilatkozatok is egyértelműen cáfolják (F/5. számú melléklet).

Az Alaptörvény tulajdonként csakis a jog által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványt védhet.

A Kúria rendelkező részben foglalt határozata lényeges tartalmában korlátozta a felperes korábban, a 2004. június 15. napján szerzett tulajdonjogi jogosítványát (ezzel együtt az alperesi jogosítványokat is): "A házasság felbontása iránti eljárásban - (tehát 2005. április 22. napján) - született egyezség korlátozás nélkül a teljes közös vagyonra kiterjed, továbbá az egyezség rögzíti az ingóságok megosztásának teljesedésbe menését is,...."

A Kúria ezen megállapítása szerint a 2004. június 15. napján létrejött, a felek között közös akaratból, közokiratban foglalt, a közös vagyon megosztásáról szóló megállapodását, amely az Alaptörvény védelme alatt áll azóta is, semmisnek tekintette, megtagadva ezzel az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés és a XIII. cikk (1) bekezdés rendelkezéseit, valamint megsértve a szerződés szabadságáról szóló alkotmányos jogot is.

A Kúria a felperes tulajdonjogát, mint alapvető jogot nem tartotta tiszteletben, annak hatályát 2004. június 15. napjától 2005. április 22. napja közötti időszakra egyszerűen semmissé nyilvánította.

A jogalkotó célkitűzése és tiltó intézkedése szerint a bontóperi bírói egyezség létre sem jöhetett a per tárgyaira vonatkozóan a Kúria bontóperi egyezségről szóló megállapítása alapján, miszerint: "A birtokba adás és a birtoklás kérdését az egyezség szerinti egyező nyilatkozat rendezte, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára alapított jogerős végzés nem törvénysértő.", mivel peres felek azokkal nem rendelkezettek szabadon. A bontóperi jegyzőkönyvben két egyezség kötött, a

közös vagyon megosztásáról és a kiskorú gyerek tartásáról, melynek vitájában indítványozó felperes hivatkozott a közjegyző előtt aláírt F/1. számú egyezsége. A Kúria felperes alapvető jogainak tiszteletben tartását, azok védelmének elsőrendű kötelezettségét az Alaptörvény rendelkezése ellenére egy alacsonyabb szintű jogszabályra hivatkozással sértette meg.

A Kúria döntésével és mulasztásaival megsértette az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdés, a XIII. cikk (1) bekezdés és a XXVIII. cikk (1) bekezdés rendelkezéseit, nem tartotta tiszteletben az indítványozó felperes alapvető jogait, elsőrendű kötelezettségének, a felperes tulajdonjog-védelmi kötelezettségének nem tett eleget, sőt azt önkényesen elvonta nem közérdekből, valamint a valós és jogerős bontóperi egyezség anyagi jogerejét a Kúria sem tekintette irányadónak.

A Kúria sem tartott tárgyalást a felperes felülvizsgálati kérelmében külön megfogalmazott kérése ellenére sem, ezzel is megsértette az indítványozó felperes tisztességes eljáráshoz való abszolút jogát.

3. Az eljáró bíróságok és a Kúria döntéseinek értékelése az Alaptörvény és az Európai Unió Alapjogi Chartájának rendelkezései alapján

Az eljáró bíróságok és a Kúria döntései közvetlenül megsértették:

(a) az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés rendelkezését és az Európai Unió Alapjogi Chartája II. fejezet Szabadságok, 17. cikk (1) bekezdés: "Tulajdonhoz való jog" rendelkezését:

"(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja, azzal rendelkezzen, és azt örökül hagyja....",

mivel indítványozó felperes 2004. június 15. napján jogszerűen szerzett, a per tárgyaira hatályos tulajdonjogát korlátozták, azaz tulajdonát teljes mértékben elvonták nem közérdekből.

(b) az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés tulajdonjog-védelmi kötelezettségét előíró rendelkezését,

mivel az indítványozó felperes sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait nem tartották tiszteletben, az indítványozó felperes jogszerűen szerzett tulajdonának védelmét az alaptörvényi rendelkezés ellenére, nem tartották elsőrendű kötelezettségüknek,

(c) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés az alapvető jogok tiszteletben tartását és korlátozását előíró rendelkezését,

mivel az indítványozó felperes tulajdonjogának lényeges tartalmát, valamint tisztességes eljáráshoz való abszolút jogát annak tiltása ellenére korlátozták. Az alapjog-korlátozási mechanizmusok alkotmányosságának kialakítása során az állam nem lehet tétlen, köteles olyan mechanizmusokat működtetni,

amelyekben a valós alapjog-védelem megvalósul.

(d) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés és az Európai Unió Alapjogi Chartája VI. fejezet Igazságszolgáltatás 47. cikk "A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog" rendelkezését:

"Mindenkinek, akinek az Európai Unió által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybevételéhez. Azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van."

mivel a kereseti és a felülvizsgálati kérelemben a tisztességes eljárás abszolút jog alapján a nyilvános tárgyalást kérő felperest valós jogcím és az ennek megfelelő, részletes indokolás nélkül elutasították, indítványozó felperesnek nem volt lehetősége a bontóper utáni időszakban keletkezett közokiratokat, jegyzőkönyveket az eljáró bíróságoknak és a Kúriának bemutatni, azokról vitát kezdeményezni és a valós tényállás bírói megállapítása érdekében azokról nyilatkozni.

4. A szerződési szabadság, mint alkotmányos jog

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a szerződési szabadság alkotmányos jog, de nem alapjog. Korlátozása mindazonáltal nem történhet kellő alkotmányos indok nélkül. A szerződési szabadság korlátozása akkor tekinthető alkotmányosan indokoltnak, ha az nem "önkényes", azaz nem indokolatlan, vagyis van ésszerű oka." (ABH 1995, 333,334,.)

A szerződéses szabadság elvéből következően a felek között érvényben lévő szerződést a bíróság nem módosíthat, csak kivételes esetben, ha a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülmény változása nem volt ésszerűen előrelátható, ugyanakkor túlmegy a normális változtatás kockázatán, és a beavatkozás társadalmi szükségletet elégít ki. Azt, hogy a Ptk. 226. § (2) bekezdésben biztosított felhatalmazás alapján a beavatkozás feltételei alkotmányosan fennállnak-e, az Alkotmánybíróság jogosult eldönteni." (32/1991. (VI.6.) AB hat., ABH 1991, 149, 159,; 66/1995. (XI. 24.) AB hat., ABH 1995, 333, 339,.)

A Kúria döntésének rendelkező részében megállapította: "A házasság felbontása iránti eljárásban született egyezség korlátozás nélkül a teljes közös vagyona kiterjed, továbbá az egyezség rögzíti az ingóságok megosztásának teljességbe menését is,.....". A Kúria ezen önkényes, indokolatlan és ésszerűséget nélkülöző megállapítása szerint a 2004. június 15. napján létrejött, a felek között közös akaratból közokiratban foglalt,

a közös vagyon megosztásáról szóló megállapodását semmisnek tekintette, megsértve a szerződés szabadságáról szóló alkotmányos jogot is.

A Kúria a felperes tulajdonjogát, mint alapvető jogot nem tartotta tiszteletben, annak hatályát 2004. június 15. napjától 2005. április 22. napja közötti időszakra egyszerűen semmissé nyilvánította.

5. Alkotmányjogi kérdés

Az Alkotmánybíróság Hivatala által IV/1280-1/2016. számon megküldött felhívása alapján 2016. augusztus 12. napján alapvetően szükséges hiánypótlást nyújtottam be, melynek 5. fejezetében három kérdést fogalmaztam meg. Ezek közül az (a) kérdésre kívánom a **T. Alkotmánybíróság** szíves figyelmét felhívni:

(a) A hatályos Polgári perrendtartás keretein belül alapjogot érintő vitás kérdések esetén kötelezővé tehető-e az ún. szükségesség-arányosság vizsgálat elrendelése?

Ezen kérdés részletes kifejtésére, annak céljának, a várható hatásainak, a szakmai megalapozottságának bemutatására a jelen indítvány keretei között nincs mód, de mivel a kérdés közvetlenül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének rendelkezését, a jelen indítványban megfogalmazott alkotmányjogi panasz központi szereplőinek, az eljáró bíróságok döntéseinek Alaptörvény-ellenességét is érinti, a teljesség mellőzése mellett néhány fontos szempontra kívánom szíves figyelmüket felhívni a korábbi igazságügyi mérnök-szakértői tapasztalatom alapján:

1) A javasolt alkotmányossági vizsgálat már a peres eljárás első fokán, az érdekelt fél kezdeményezése és finanszírozása alapján elvégezhető lenne. Könnyen belátható, hogy egy alapjogot korlátozó norma (amennyiben jogszabályban jelenik meg) formális összeütközésbe kerül az alkotmány szövegével, vagy más, elsőbbséget élvező alapjogi katalógussal.

Hatásköri követelmény, hogy az alapjogot korlátozó norma alkalmazásának megengedhetőségéről az Alkotmánybíróság bírói fóruma mondja ki a végső szót.

2) az alapjogot is érintő ügyekben a független és pártatlan bíróságok rendelkezésére állna a polgári-jogi megközelítés mellett a tisztán alkotmányjogi szemléletű "alkotmányjogi szakértői vélemény" is, mint "alkotmányjogi iránytű", amely az elsőfokú bíróság döntésében a fent hivatkozott alaptörvényi rendelkezésben megfogalmazott célok megvalósulását hatékonyan szolgálná, így például jelentősen csökkentené az eljárások időtartamát, de egyúttal jelentősen emelné a bírói döntések alkotmányossági színvonalát, egyúttal megerősítené az Alkotmánybíróság köré szerveződő alkotmányjogi-szakértői kör tevékenységét, annak szakmai hatását a teljes igazságszolgáltatás rendszerére. Összességében pedig a közjó érdekeit szolgálná,

3) a "tulajdonszerzési" perekben - mint a jelen ügyszám alatt folyó perben is - a javasolt alkotmányossági vizsgálat megállapításai az alapvető szempont érvényesülését, a "kétségtelen jogcím" keletkezését eredményezné, melyet csak alkotmányjogi vizsgálattal lehet megállapítani. Az Alkotmánybíróság által alkalmazott vizsgálatok eredményei bizonyítják, hogy a "kétségtelen jogcím" kritériuma pontosan

a tulajdon norma általi meghatározottságának a következménye.

A rendesbíróóságok "az alkotmányjogi/alapjogi szakértői vélemény" alapján mentesülhetnének a hosszadalmas és széles spektrumú mérlegelési tevékenység alól, mivel "iránytűként" rendelkezésükre állna a jogalkotói célkitűzések elérésére szolgáló értékelés, a konkrét alapjogokhoz speciális jogkorlátozási klauzulák, és azok keretében rögzíthetnék a lehetséges, az alapjog-korlátozást eredményező célkitűzéseket, konkrét esetben részletesen is meghatározva azokat.

Budapest, 2016. szeptember 08.

Tisztelettel:

Lalátka Lajos, indítványozó felperes